

Quickscan soorten Wet natuurbescherming uitbreiding dorpskerk Gieten

**Quicksan soorten
Wet natuurbescherming
uitbreiding dorpskerk Gieten**

Status

Concept

Datum

13 april 2017

Handtekening

H. Steendam

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	6
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	7
2 Resultaten en effecten	8
2.1 Vogelrichtlijnsoorten	8
2.1.1 Broedvogels	8
2.2 Habitatrichtlijnsoorten	9
2.2.1 Planten	9
2.2.2 Broedvogels	9
2.2.3 Vleermuizen	10
2.2.4 Grondgebonden zoogdieren	10
2.2.5 Reptielen en amfibieën	10
2.2.6 Vissen, insecten en ongewervelden	11
2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten	11

2.4	Regionaal bijzondere plantensoort	11
3	Conclusie	14
3.1	Conclusie beschermde soorten	14
3.2	Benodigde vervolgstappen	14
4	Literatuur en bronnen	15

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De dorpskerk in Gieten wordt uitgebreid met een multifunctionele aanbouw. Om de bouw mogelijk te maken wordt een grote beuk op de locatie gekapt en zal een groeiplaats van de bosgeelster (regionaal karakteristieke voorjaarsbloeiër) verdwijnen.

Op 9 april 2015 is door Buro Bakker een verkennende toetsing (quickscan) binnen de Flora- en faunawet uitgevoerd. Door veranderende wetgeving is actualisatie nodig. In dit rapport zijn de resultaten getoetst aan het onderdeel soortenbescherming van de (nieuwe) Wet natuurbescherming.

Effecten op beschermde soorten als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming is dan ook noodzakelijk.

Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna zijn aanwezig of kunnen in het plangebied en omgeving aanwezig zijn?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Indien schade niet volledig is te vermijden, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

Ten aanzien van bosgeelster is er vanuit de gemeente Aa en Hunze een principebesluit opgesteld om de groeiplaats veilig te stellen. In het principebesluit zijn maatregelen opgenomen zoals het ontgraven van de groeiplaats en het verwerken ervan op een door de gemeente nader te bepalen locatie.

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet opgegaan in één nieuwe wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming betreft het onderdeel soorten, voorheen de Flora- en faunawet. Met deze quickscan vindt de toetsing aan het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming plaats.

In de Wet natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

1. Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1 - 3.4)
2. Habitatrichtlijnsoorten en soorten genoemd in de verdragen Bern en Bonn (artikel 3.5 - 3.9)
3. Andere soorten (artikel 3.10 - 3.11; bijlage onderdeel A en B)

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Een aantal vogelsoorten valt dan zowel onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn als onder de Habitatrichtlijn. Het beschermingsregime van Habitatrichtlijnsoorten is ten aanzien van verstoren strenger dan die van Vogelrichtlijn soorten. Voor vogels die vermeld staan in de Vogelrichtlijn geldt dat verstoring tijdens het broedseizoen geen overtreding van de wet inhoudt, mits de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor vogels die genoemd wor-

den in de verdragen van Bonn en Bern geldt dat zij tijdens het broedseizoen niet mogen worden verstoord. Los van het beschermingsregime blijft het doden van vogels, beschadigen en/of vernielen van nesten een overtreding van de wet.

De lijst 'jaarrond beschermde nesten' die onder de Flora- en faunawet is opgesteld, is ook onder de Wnb geldig. Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, de zorgplicht (artikel 1.11) voor alle in het wild levende dieren.

Voor dit project is de provincie Drenthe het bevoegd gezag voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en voor het verlenen van een eventuele ontheffing. De provincie Drenthe heeft voor de implementatie van de Wet natuurbescherming een verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de lijst met vrijgestelde soorten te vinden.

De bosgeelster is geen beschermde soort, maar geniet vanuit de gemeente extra aandacht.

1.3 Onderzoeksmethode

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk te weten welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4).

Veldonderzoek

Op 9 april 2015 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog van Buro Bakker. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten genoteerd en is de groeiplaats van de bosgeelster nauwkeurig in kaart gebracht.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit het perceel aan de Brink 8 in Gieten, gemeente Aa en Hunze, provincie Drenthe (Foto 1). Op de locatie is de dorpskerk gevestigd. Overige bebouwing is aanwezig in de vorm van een kleine opbergruimte. Een deel van de locatie is verhard. Naast de kerk staan twee grote beuken. De vegetatie op de locatie wordt verder bepaald door kort gemaaid gras en laagblijvende kruiden. Door grootschalige betreding is ook relatief veel kale bodem aanwezig. Er is geen water aanwezig.

Foto 1 Ligging van het plangebied (bron: KAW architecten en adviseurs).

1.5 Planbeschrijving

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit het realiseren van een multifunctionele aanbouw aan de achterzijde van het kerkgebouw. Voor de realisatie wordt één van de beuken (de achterste) gekapt en wordt de opbergruimte gesloopt.

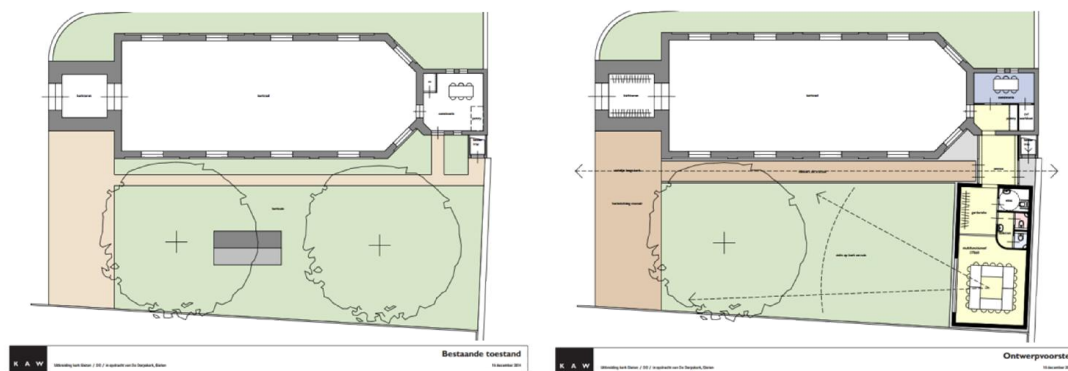

Foto 2 Bestaande situatie (links) en nieuwe situatie (rechts) (bron: KAW architecten en adviseurs).

2 | Resultaten en effecten

Dit hoofdstuk beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Per beschermingsregime zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in Vogelrichtlijnsoorten (paragraaf 2.1), Habitatrichtlijnsoorten (paragraaf 2.2) en Nationaal beschermde soorten (paragraaf 2.3). Als laatste is een beschrijving van de niet beschermde, maar wel regionaal bijzondere plantensoort, bosgeelster opgenomen (paragraaf 2.4).

2.1 Vogelrichtlijnsoorten

2.1.1 Broedvogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde nesten

De aanwezigheid van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats in en om de kerk is niet op voorhand uit te sluiten. Onder de dakpannen zijn mogelijkheden voor gierwaluw om tot broeden te komen en de kerktoeren kan als nestplaats dienen voor de kerkuil. In de beide beuken kan de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen worden uitgesloten. Er zijn geen nesten aangetroffen van soorten zoals roek en roofvogels.

Overige broedvogels

De kerktoeren is in gebruik als broedlocatie door verschillende paartjes kauwen. Tussen de horizontale houten schotten boven in de toren zijn grote hoeveelheden takken aangeslept door kauwen.

Foto 3 *In de kerktoeren zijn diverse Kauwtjes actief met het aanslepen van nestmateriaal.*

Overige broedvogels zijn niet waargenomen, maar het is niet uit te sluiten dat het kerkgebouw ook door andere broedvogels wordt gebruikt om te broeden (bijvoorbeeld spreeuw, witte kwikstaart, zwarte roodstaart). Het gebouw dat dienst doet als opbergruimte is niet geschikt voor broedende vogels. Het heeft een dakbedekking van dakleer en er zijn geen geschikte openingen en nissen aanwezig. In de beuken naast de kerk waren op het moment van het veldbezoek geen broedende vogels aanwezig. In de bomen zijn geen holtes aangetroffen, waardoor de aanwezigheid van holenbroeders kan worden uitgesloten. Omdat het veldbezoek relatief vroeg in het broedseizoen is uitgevoerd is het niet uit te sluiten dat later in het seizoen vogels alsnog in de bomen gaan broeden. De eerste beuk (dicht tegen de weg) is rijkelijk begroeid met klimop, waardoor voldoende dekking aanwezig is voor broedvogels zoals: winterkoning en merel.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik hebben, of hier jaarlijks weer naar terugkeren. Deze nesten vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor Soorten van de Vogelrichtlijn of onder artikel 3.5 voor Soorten van de Habitatrichtlijn (zie paragraaf 2.2.2).

De uitbreiding heeft geen effect op de mogelijk aanwezige soorten met jaarrond beschermde nesten (kerkuil en gierzwaluw). Indien deze soorten aanwezig zijn broeden ze op geruime afstand van de locatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Overige broedvogels

In het plangebied is geschikte broedgelegenheid aanwezig voor een aantal broedvogels. (Opzettelijke) verstoring van vogelrichtlijnsoorten is alleen toegestaan als er geen wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. Dit betekent dat de kap van de beuk alleen buiten het broedseizoen mag plaatsvinden.

2.2 Habitatrichtlijnsoorten

2.2.1 Planten

Aanwezige soorten

Er zijn vier planten beschermd onder de Habitatrichtlijn (HR), te weten: drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm en zomerschroeforchis. Deze soorten komen alleen in zeer specifieke milieus voor en zijn afhankelijk van kalkrijke, voedselarme en vochtige tot natte omstandigheden met kwelinvloed. De beschermde planten van de Habitatrichtlijn eisen voedselarme en extensief beheerde omstandigheden. Daarvan is in het plangebied geen sprake en daardoor is het plangebied (on)geschikt voor planten van de Habitatrichtlijn.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zijn negatieve effecten uitgesloten. Omdat effecten zijn uitgesloten zijn vervolgstappen voor beschermde flora niet aan de orde.

2.2.2 Broedvogels

Een deel van de aanwezige broedvogels (zie paragraaf 2.1) vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Opzettelijke verstoring van Vogelrichtlijnsoorten is alleen toegestaan als er geen wezenlijke invloed ontstaat op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten kunnen voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. De aanwezige broedvogels, effecten en de benodigde vervolgstappen staan beschreven in paragraaf 2.1.

2.2.3 Vleermuizen

Aanwezige beschermde soorten

Uit bronnen onderzoek (NDFF) blijkt dat er geen gegevens van beschermde soorten in het plangebied zijn. Ook in de directe omgeving zijn geen NDFF gegevens van beschermde soorten die een functionele relatie met het plangebied hebben.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in bomen en/of gebouwen. In de beuken zijn geen geschikte holtes aanwezig. Daardoor ontbreken verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het kerkgebouw kan niet op voorhand worden uitgesloten. Potentiele verblijfplaatsen zijn gelegen in de ruimte onder de dakpannen of in de kerktoeren.

Essentiële vliegroutes

Essentiële vliegroutes, die verblijfplaatsen en foerageergebied verbinden, bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. Het plangebied bevat geen lijnvormige elementen die geschikt zijn als vliegroute. De aanwezigheid van essentiële vliegroutes kan daarom worden uitgesloten.

Essentieel foerageergebied

Binnen het plangebied ontbreekt belangrijk onmisbaar foerageergebied. Vleermuizen maken gebruik van groenelementen zoals bomenrijen, die in de omgeving in ruime mate voorhanden zijn. Het plangebied maakt dus deel uit van een veel groter gebied waarin geschikt foerageergebied in ruime mate aanwezig is. Essentieel en onmisbaar foerageergebied is daarom niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en vervolg

De werkzaamheden hebben geen invloed op de mogelijke aanwezige vleermuizen in het kerkgebouw. De werkzaamheden vinden plaats op ruime afstand van de mogelijke verblijfplaatsen. Vervolgstappen zijn niet aan de orde. Voor de quickscan is er van uitgegaan dat de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd. Daarmee worden buiten het plangebied aanwezige vliegroutes en foerageergebied niet verstoord.

2.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige beschermde soorten

In de verspreidingsgegevens en de NDFF ontbreken waarnemingen van beschermde grondgebonden zoogdieren. Grondgebonden zoogdieren zoals otter en bever die beschermd zijn onder de Habitatrichtlijn, komen in de Provincie Drenthe voor. Deze soorten zijn gebonden aan specifieke omstandigheden, zoals geschikte oevers en wateren welke in het plangebied afwezig zijn. Deze soorten vinden binnen het plangebied daarom geen geschikt habitat. Daarmee kan de aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde zoogdieren worden uitgesloten.

Effecten en vervolg

De geplande werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.2.5 Reptielen en amfibieën

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van (beschermde) reptielen kan op voorhand worden uitgesloten. Deze komen niet in de regio voor. Door het ontbreken van voortplantingswateren zoals vennen en geschikte sloten, is het plangebied ongeschikt voor beschermde amfibieën van de Habitatrichtlijn. Ook ontbreken waarnemingen in de NDFF.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen voor reptielen en amfibieën niet aan de orde.

2.2.6 Vissen, insecten en ongewervelden

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van beschermde vissen, insecten en ongewervelden van de Habitatrichtlijn is uit te sluiten. Dit omdat omstandigheden zoals aanwezigheid van water, geschikte vegetatie, vennetjes e.d. ontbreken binnen het plangebied. Ook ontbreken waarnemingen in de NDFF.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden voor beschermde vissen, insecten en ongewervelden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten

Aanwezige beschermde soorten

In de verspreidingsgegevens en de NDFF ontbreken waarnemingen van nationaal (andere) beschermde dier- en plantensoorten.

In het plangebied en omgeving is in beperkte mate geschikt habitat aanwezig voor een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zoals: egel, bosmuis en huisspitsmuis. Het terrein wordt hooguit gebruikt als marginaal foerageergebied voor de steenmarter en eekhoorn. De aanwezigheid van verblijfplaatsen kan met de quickscan worden uitgesloten.

Voor Nationaal beschermde reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden en planten ontbreekt geschikt habitat.

Effecten en vervolg

Voor de eekhoorn geldt geen vrijstelling. Verstoring van de soort is toegestaan, vernietiging van vaste verblijfplaatsen niet. Er zijn tijdens de quickscan geen nesten van eekhoorns aangetroffen.

Voor de steenmarter geldt geen vrijstelling. Verstoring van de soort is toegestaan, vernietiging van vaste verblijfplaatsen niet. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van de steenmarter aanwezig. Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

Voor de overige eventueel aanwezige Nationaal beschermde soorten geldt conform de verordening natuurbescherming provincie Drenthe, een algehele vrijstelling. Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten de zorgplicht van kracht (Wet natuurbescherming artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

2.4 Bosgeelster

Het voorkomen van de bosgeelster (niet beschermd, maar regionaal bijzonder) is beperkt tot een smalle zone rondom de voet van de achterste beuk. De groeiplaats bestaat uit ongeveer 30 plantjes die alleen of in kleine groepjes voornamelijk binnen 1 meter afstand van de boom groeien. Drie van de plantjes waren in bloei, de rest was alleen vegetatief herkenbaar. Een situatieschets met de aanwezig bosgeelsterren is in Figuur 1 weergegeven.

Foto 4 *Groeiplaats bosgeelster aan de voet van de achterste beuk*

3 | Conclusie

3.1 Conclusie beschermde soorten

Op basis van de quickscan zijn met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde flora en fauna de volgende conclusies te trekken:

- In het plangebied is geschikt broedbiotoop voor een aantal broedvogels van de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn aanwezig zoals: merel en winterkoning;
- Het plangebied is geschikt als marginaal foerageergebied voor de Nationaal beschermde eekhoorn en steenmarter. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling. Verstoring van de soort is toegestaan, vernietiging van vaste verblijfplaatsen niet. Er zijn tijdens de quickscan geen vaste verblijfplaatsen voor deze soorten aangetroffen in het plangebied.
- Voor overige mogelijk in het plangebied aanwezige soorten geldt een vrijstelling. Voor deze soorten is de zorgplicht van kracht (Wet natuurbescherming artikel 1.11).

3.2 Benodigde vervolgstappen

- Uitvoering van de kap van de beuk tijdens het broedseizoen kan verstoring betekenen voor de broedvogels in het plangebied. Om negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op de aanwezige broedvogels te voorkomen, dient te worden gewerkt buiten het broedseizoen (buiten de periode half maart t/m half augustus);
- Voor Nationaal beschermde soorten geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.
- Op het terrein is één groeiplaats van de bosgeelster aanwezig. Het gaat in totaal om ongeveer 30 exemplaren, die voornamelijk direct rondom de stam van de achterste beuk aanwezig zijn. Met het afgraven van de groeiplaats (zie Figuur 1) tot op minimaal 20 centimeter en het herplaatsen van het materiaal naar een andere geschikte locatie kan het voortbestaan van de populatie van de bosgeelster worden gegarandeerd, zie ook § 2.4.

4 | Literatuur en bronnen

- Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay en I. Wynhoff (De Vlinderstichting) (2006); De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Brouwer, T., Crombaghs, B., Dijkstra, A., Scheper, A.J. & P.P. Schollemma (2008); Vissenatlas Groningen Drenthe. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Buro Bakker (2015); Toetsing Flora- en faunawet voor de uitbreiding van de dorpskerk Gieten. Rapport P15088, Assen.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) (2009); De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dijkstra, A.C.J., de Vries, J. & B.J. Hoentjen (2003). Dagvlinders in Drenthe. Voorkomen en verspreiding 1990-2001. Vlinderwerkgroep Drenthe, provincie Drenthe, De Vlinderstichting. Uitgeverij PubliQue, Emmen.
- DR-loket (2009); Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.
- Kapteyn, K. (1995); Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd 10 april 2017.
- Van den Brink, H., van Dijk, A.J., van Os, B. & P. Venema (1996); Broedvogels van Drenthe. Provincie Drenthe, Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, SOVON Vogelonderzoek Nederland. Van Gorcum, Assen.
- Van Uchelen E.(redactie) (2010); Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Werkgroep Florakartering Drenthe (1999); Atlas van de Drentsche Flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem / Werkgroep Florakartering Drenthe.

Colofon

Opdrachtgever

KAW architecten

Contactpersoon

M. Waslander

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9

Postbus 10034 | 9400 CA Assen

T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl

www.burobakker.nl

Projectleiding

D. Heidinga

Rapportage

M. Scheper en H. Steendam

Veldwerk

H. Steendam

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2017); Quickscan soorten Wet natuurbescherming uitbreiding dorpskerk Gieten. Rapport P17105, Assen.

Foto's: Harold Steendam